

ЗАНЯТТЯ № 9

Тема: Симптоми та синдроми при захворюваннях стравоходу, шлунка, 12-палої кишки, тонких та товстих кишок.

1. Актуальність теми: за останнє десятиріччя на Україні спостерігається значний ріст патології травного тракту. Одним з найчастіших захворювань шлунка і 12-палої кишки є виразкова хвороба, яка протікає з частими ускладненнями, інколи загрозливими для життя. Особливу тривогу викликає той факт, що значний відсоток захворювань стравоходу і шлунка кваліфікується як передракові стани. Протягом останніх років спостерігається також зростання захворюваності на рак стравоходу, тому для забезпечення своєчасної і ранньої діагностики вказаної патології вкрай необхідною є підготовка висококваліфікованих спеціалістів.

Значна кількість чинників, фізіологічних та патологічних, як екзогенних, так і ендогенних істотно порушують функцію кишок, зумовлюючи виникнення різноманітних синдромів і захворювань кишок. Так, наприклад, широке пероральне застосування медикаментів, зокрема антибіотиків, призводить до порушення нормальної мікрофлори кишок і розвитку дисбактеріозу, який, на даний час є важливою медичною проблемою в усіх економічно розвинених країнах світу. Не менш важливим є значний ріст захворюваності на рак товстої кишки. З вищенаведеного зрозуміло, як важливо для студентів навчитись діагностувати основні синдроми та захворювання кишок.

2. Навчальні цілі заняття:

Знати:

- анатомію стравоходу, шлунка і 12-палої кишки;
- фізіологію травлення;
- методи клінічного обстеження хворих з патологією травного тракту;
- симптоматологію патології травного тракту;
- основні етіологічні чинники захворювань стравоходу, шлунка і 12-палої кишки;
- клінічну картину захворювань стравоходу, шлунка і 12-палої кишки;
- план обстеження хворих із захворюваннями стравоходу, шлунка і 12-палої кишки;
- діагностичне значення лабораторних та інструментальних обстежень стравоходу, шлунка і 12-палої кишки, зокрема дослідження шлункового вмісту, контрастної рентгеноскопії, езофагогастродуоденоскопії;
- основні етіологічні чинники захворювань кишок;

- клінічну картину захворювань тонких і товстих кишок;
- план обстеження хворих із захворюваннями кишок;
- діагностичне значення лабораторних та інструментальних обстежень травного тракту, зокрема колоноскопії, ректороманоскопії та іригоскопії.

Вміти:

- зібрати анамнез;
- провести загальний і детальний огляд хворого з патологією травного тракту;
- провести поверхневу та глибоку пальпацію живота;
- оцінювати результати дослідження шлункового вмісту та інструментальних обстежень травного тракту;
- виявляти та інтерпретувати клінічні прояви патології стравоходу, шлунка і 12-палої кишки;
- виявлені симптоми групувати у синдроми захворювань стравоходу, шлунка і 12-палої кишки;
- інтерпретувати дані лабораторно-інструментальних обстежень хворих з даними синдромами;
- вміти надавати невідкладну допомогу у разі шлункової та кишкової кровотечі;
- оцінювати результати копрологічного дослідження та інструментальних обстежень травного тракту;
- виявляти та інтерпретувати клінічні прояви патології тонких і товстих кишок;
- виявлені симптоми групувати у синдроми захворювань тонких і товстих кишок;
- інтерпретувати дані лабораторно-інструментальних обстежень хворих з даними синдромами.

Оволодіти:

- навичками самостійного клінічного обстеження хворих з синдромами захворювань стравоходу, шлунка і 12-палої кишки;
- навичками розпізнавання симптомів найчастіших захворювань стравоходу, шлунка і 12-палої кишки та групування їх у відповідні синдроми;
- інтерпретацією даних лабораторних та інструментальних методів обстеження хворих з даною патологією;
- навичками невідкладних медичних заходів у разі гострого болю в животі, шлункової та кишкової кровотечі;

- навичками самостійного клінічного обстеження хворих з синдромами захворювань тонких і товстих кишок;
- навичками розпізнавання симптомів найчастіших захворювань кишок та групування їх у відповідні синдроми;
- інтерпретацією даних лабораторних та інструментальних методів обстеження хворих з даною патологією.

3. Виховна ціль: полягає у стимулюванні студентів до систематичного, ретельного вивчення предмету з метою набуття високого професіоналізму, необхідного у майбутньому для ефективної реалізації лікувально-профілактичної роботи, в тому числі стосовно хворих з патологією травного тракту, зокрема стравоходу, шлунка і 12-палої кишки. На занятті підкреслюють досягнення українських вчених в гастроентерології. Ще раз наголошується на важливості дотримання основних засад медичної етики і деонтології в процесі обстеження і догляду за хворими з патологією травного каналу, нагадується також про необхідність збереження лікарської таємниці. Викладач на занятті звертає увагу на важливості дотримання здорового способу життя та раціонального харчування у профілактиці гострих та хронічних захворювань травної системи.

4. Міждисциплінарна інтеграція:

Попередні дисципліни:

- нормальна анатомія;
- нормальна фізіологія;
- патологічна анатомія;
- патологічна фізіологія;
- променева діагностика;
- медична психологія.

Наступні дисципліни:

- внутрішні хвороби;
- загальна хірургія;
- поліклінічна справа;
- сімейна медицина;
- онкологія;
- проктологія;
- функціональна діагностика;

- фармакологія;
- соціальна медицина, економіка та організація охорони здоров'я.

Внутрішньопредметна інтеграція:

- методи обстеження хворих із захворюваннями травного тракту;
- синдроми захворювань печінки й жовчних шляхів.

5. Зміст теми заняття:

1. Синдроми захворювань стравоходу.
 - 1.1. Основні причини захворювань стравоходу.
 - 1.2. Синдром порушення проходження їжі по стравоходу.
 - 1.3. Синдром зяяння кардії шлунка.
 - 1.4. Ахалазія стравоходу.
 - 1.5. Рак стравоходу.
2. Синдроми захворювань шлунка.
 - 2.1. Основні причини захворювань шлунка.
 - 2.2. Синдром підвищеної секреторної функції шлунка.
 - 2.3. Синдром секреторної шлункової недостатності.
 - 2.4. Синдром порушення моторної функції шлунка.
 - 2.4.1. Синдром порушення евакуації.
 - 2.4.1.1. Синдром пришвидшеної евакуації.
 - 2.4.1.2. Синдром сповільненої евакуації.
 - 2.4.2. Синдром порушення перистоли (тонусу) шлунка.
 - 2.4.2.1. Синдром гіпертонії шлунка,
 - 2.4.2.2. Синдром гіпотонії шлунка.
3. Основні клінічні синдроми ураження кишок.
 - 3.1. Синдром проносу.
 - 3.2. Синдром закрепу.
 - 3.3. Синдром кишкової диспепсії.
 - 3.4. Синдром кишкової кольки.
 - 3.5. Синдром гострої кишкової непрохідності.
 - 3.6. Синдром ураження тонкої кишки.
 - 3.7. Синдром ураження товстої кишки.
 - 3.7.1. Синдром подразненої товстої кишки.
 - 3.8. Синдром гострого живота.

3.9. Синдром кишкової кровотечі.

6. План та організаційна структура заняття:

Підготовчий етап (10 % часу)

1. Організація заняття.
2. Визначення навчальних цілей та їх мотивація.
3. Контроль вихідного рівня знань.

Основний етап (75 % часу)

1. Самостійна робота студентів у палатах: розпитування та повне об'єктивне обстеження хворих з патологією стравоходу, шлунка й 12-палої кишки, тонких чи товстих кишок.

2. Розбір результатів самостійної роботи студентів.

Студенти доповідають викладачу в присутності всієї групи анамнез та дані фізичного обстеження призначеного для курації хворого з патологією стравоходу, шлунка й 12-палої кишки, відзначаючи можливі причини наявної патології.

3. Ознайомлення студентів з результатами лабораторно-інструментальних обстежень хворого за даними історії хвороби.

4. Аналіз даних дослідження шлункового вмісту, копрологічного дослідження калу, езофагогастродуоденофіброскопії, іригоскопії, фіброколоноскопії.

5. Виявлені під час обстеження хворих симптоми студенти групують у відповідні синдроми.

6. Демонстрація викладачем хворих з ускладненнями захворювань стравоходу, шлунка і 12-палої кишки.

Заключний етап (15 % часу)

Контроль і корекція рівня професійних вмінь і навичок.

Контрольні питання:

1. Що таке дисфагія?
2. Які основні прояви ахалазії стравоходу?
3. Які можливі причини виникнення синдрому зяяння кардії шлунка?
4. Які клінічні прояви синдрому зяяння кардії шлунка?
5. Які симптоми найбільш характерні для синдрому підвищеної секреторної функції шлунка?
6. Дані дослідження шлункового вмісту у хворих з синдромом підвищеної секреторної функції шлунка.

7. Які основні клінічні прояви синдрому зниженої секреторної функції шлунка?
8. Дані дослідження шлункового вмісту у хворих з синдромом зниженої секреторної функції шлунка.
9. Які чинники посилюють перистальтику шлунка?
10. Які чинники сповільнюють евакуацію з шлунка?
11. Які клінічні прояви синдрому пришвидшеної евакуації з шлунка?
12. Які основні причини пілоростенозу?
13. Які клінічні прояви пілоростенозу?
14. Які клінічні прояви синдрому гіпертонії шлунка?
15. Які клінічні прояви синдрому гіпотонії шлунка?
16. Які основні причини виразкової хвороби?
17. Які скарги у хворого на виразкову хворобу шлунка?
18. Які особливості клінічної картини виразкової хвороби 12-палої кишки?
19. Діагностичне значення езофагогастродуоденофіброскопії.
20. Які бувають ускладнення виразкової хвороби?
21. Які ознаки шлункової кровотечі?
22. Невідкладна допомога у випадку шлункової і дуоденальної кровотеч.
23. Які основні прояви кишкової диспепсії?
24. Як проявляється синдром ураження тонкої кишки?
25. Що є характерним для синдрому кишкової кольки?
26. Які основні причини кишкової кольки?
27. Які основні причини виникнення синдрому “гострого живота”?
28. За якими симптомами можна запідозрити гостру кишкову непрохідність?
29. Що таке мелена?
30. Які основні причини кишкової кровотечі?
31. Діагностичне значення колоноскопії.
32. Як підготувати хворого до іригоскопії?
33. Діагностичне значення іригоскопії.
34. Як підготувати хворого до X-променевого дослідження травного каналу?
35. Як підготувати хворого до фіброколоноскопії?

Підведення викладачем підсумків заняття.

Домашня самопідготовка:

1. Основні клінічні синдроми ураження стравоходу. Ахалазія кардії. Рак стравоходу.

2. Основні клінічні синдроми ураження шлунка. Хронічні гастрити, виразкова хвороба шлунка і 12-палої кишки. Рак шлунка.
3. Основні клінічні синдроми ураження кишок. Ентерит. Коліт.
4. Багатомоментне фракційне дослідження шлункового вмісту, діагностичне значення.
5. Дослідження моторної функції шлунка.
6. Копрологічне дослідження.

Література:

1. Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник / Ю.І. Децик, О.Г. Яворський, Є.М. Нейко та ін.; за ред. проф. О.Г. Яворського. – 5-е вид., виправл. і допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – С. 303-304, 313-329, 336-348.
2. Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник / Ю.І. Децик, О.Г. Яворський, Є.М. Нейко та ін.; за ред. проф. О.Г. Яворського. – 3-є вид., виправл. і допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2013. – С. 303-304, 313-329, 336-348.
3. Основи внутрішньої медицини: Пропедевтика внутрішніх хвороб /Децик Ю.І., Яворський О.Г., Нейко Є.М. та ін.; за ред. проф. О.Г. Яворського. – 2-е вид. – К.: Здоров'я, 2004. – С. 279–280, 293–302, 310–320.
4. Яворський О.Г., Ющик Л.В. Пропедевтика внутрішніх хвороб у запитаннях і відповідях. К.: Здоров'я, 2003. – 453–578 пит. (травна система).
5. Пропедевтика внутрішніх хвороб /Децик Ю.І., Нейко Є.М., Пиріг Л.А. та ін.; за ред. проф. Ю.І.Децика. – 1-е вид. – К.: Здоров'я, 2000. – С.274–277, 285–302, 314–319.
6. Яворський О.Г. Навчальний DVD-фільм «Пальпація, перкусія, аускультация». Українською й англійською мовами. – 2005.
7. Яворський О.Г. Схема історії хвороби (для студентів III курсу). – Львів, 1992. – 16 с.
8. Новосад А.Б., Буфан М.М., Короткий В.В. Навчальна історія хвороби. Методичні вказівки для студентів III курсу медичного факультету. – Львів, 2019. – 20 с.
9. Короткий В.В., Новосад А.Б. Комп'ютерні тести з пропедевтики внутрішніх хвороб. – Київ: Здоров'я, 2001. – с. 95-119.